

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВИТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В ОСВЕНЦІМІ
ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА**

**SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
V Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
15 травня 2025 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від «23» травня 2025 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції (15 травня 2025 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2025. 530 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Капітан Л.І. – д-р істор. наук, професор (голова);

Туріс І.Ю. – канд. філол. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

МАЛЕЦЬ О.О., МАЛЕЦЬ Н.Б. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЗАКАРПАТТЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ АРХЕОЛОГІЧНИХ АРТЕФАКТІВ ПІЗНЬОБРОНЗОВОГО ТА РАННЬОЗАЛІЗНОГО ПЕРІОДУ	456
МЕДВІДЬ Л.І., АЛМАШІ В.В. ІНФРАСТРУКТУРНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ	459
МИКУЛАНИНЕЦЬ С. І., БІДЗІЛЯ А. І. ВПЛИВ ГНУЧКОГО УПРАВЛІННЯ НА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕСИ В СУЧАСНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	461
МИКУЛАНИНЕЦЬ С. І., ВОЛК О.О. РЕКРЕАЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ТЕРИТОРІЙ НА ОСНОВІ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	463
МИКУЛАНИНЕЦЬ С. І., ПОГАСІЙ А.В. АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ	465
МОВЧАН К.М., ВЛАСЕНКО В.О. БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЯК ПРОСТІР КУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	467
МОРГУН А.В., ЖАБКО В.В. ДОКУМЕНТНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	469
МОРГУН А.В., ЖАБКО В.В. ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТРУ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	470
МОРГУН А.В., ЦУПРА Д. І. ЕЛЕКТРОННЕ КАДРОВЕ ДІЛОВОДСТВО ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ	472
МОРГУН А.В., ЦУПРА Д. І. ЕЛЕКТРОННІ ТЕХНОЛОГІЇ У СУЧАСНОМУ КАДРОВОМУ ДІЛОВОДСТВІ	474
ПАЛИНЧАК-КУТУЗОВА В.В. МУЗЕЙ ЯК ОБ'ЄКТ ГАСТРОТУРИЗМУ	476
ПАНКОВА О.М., УДВОРГЕЛІ Л.І., РЯБЕЦЬ М.М. РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ ЗБИВНОГО ДЕСЕРТУ ПРОФІЛАКТИЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ПЮРЕ АЙВИ В УМОВАХ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	479
ПАНКОВА О.М., ШИМАНСЬКИЙ О.В. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ФРАНЧАЙЗИНГУ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	471
ПАПП В., БОШОТА Н., МАРИНА І. ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ	484
ПАПП В., БОШОТА Н., ОРБАН Я. РОЛЬ КЛАСТЕРІВ У КОМПЛЕКСНОМУ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ І РЕКРЕАЦІЇ	486
ПАПП В., БОШОТА Н., РЯБЕЦЬ О. РОЛЬ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ	488
ПАУЛИК А. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	489
ПАУЛЬО Е.В., РУБШІ М.А. ОРГАНІЗАЦІЯ ГОТЕЛЬНО РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ – СУЧАСНІ ПІДХОДИ	491
ПРОКОПОВИЧ Л.С., БЕЛЕНЬ І. І. БІБЛОХАБ – СУЧАСНИЙ БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ, ВІЛЬНИЙ І ДОСТУПНИЙ БІБЛІОТЕЧНИЙ ПРОСТІР	494
ПРОКОПОВИЧ Л.С., ХИМИНЕЦЬ А.М. ДОКУМЕНТ: ІНФОРМОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА НОРМАТИВНА БАЗА	496
ПРОКОПОВИЧ Л.С., ХИМИНЕЦЬ А.М. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ В КЕРУВАННІ ДОКУМЕНТАЦІЄЮ	498
РОГЛЄВ Й.Й. СУЧАСНИЙ СТАН ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	500

РОЗДІЛ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

функціональності мобільного застосунку за допомогою штучного інтелекту та подальша автоматизація зворотного логістичного ланцюга. Також вагоме значення має посилення кібербезпеки в умовах зростання обсягів цифрових операцій і використання хмарних рішень для гнучкого масштабування бізнес-процесів.

Таким чином, досвід «Нової пошти» демонструє, що цифровізація управлінських технологій не лише підвищує ефективність операційної діяльності, а й формує основу для сталого розвитку, інноваційного лідерства та конкурентоспроможності на національному та міжнародному ринках.

Література:

1. Кириченко О.С. Сучасні аспекти та технології управління розвитком підприємств. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2022. №2(66). С. 107-115.
2. Чмутова І.М. Сутність технології управління та її ключові ознаки. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2014. Випуск 710-711. С. 70-75.

УДК 911.3:30/33 (477.8)

ЛУЖАНСЬКА Т.Ю.

кандидат географічних наук, доцент
доцент кафедри географії та суспільних дисциплін
Мукачівський державний університет

МОРОЗ О.

здобувач вищої освіти ОС «магістр»
спеціальності 106 «Географія»
Мукачівський державний університет

НАКОНЕЧНИЙ Ю.

здобувач вищої освіти ОС «магістр»
спеціальності 106 «Географія»
Мукачівський державний університет

РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Агропродовольчий сектор є базовою структуроутворюючою складовою національної економіки України, формуючи продовольче забезпечення країни. Сучасний агропродовольчий ринок має бути регульованим, інформаційним і соціально орієнтованим. На державному рівні вирішальне значення має досягнення балансу, за якого складові агропродовольчого сектору будуть достатньо мобільними, вчасно реагуючи на виклики внутрішнього та міжнародного ринків. Стратегія розвитку і регулювання аграрного ринку України повинні бути зорієнтовані з одного боку на гарантування продовольчої безпеки держави, а з другого боку - на використання усіх конкурентних переваг вітчизняного сільськогосподарського виробництва.

Значний вклад у розвиток аспектів формування інституцій і механізмів регулювання та захисту агропродовольчого ринку, його інфраструктурного забезпечення висвітлено у дослідженнях вітчизняних науковців В. Андрійчука,

РОЗДІЛ 4
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ,
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

О. Варченко, Г. Калетніка, М. Корецького, Т.Осташко, П. Саблука та інших. Глобалізація висуває нові виклики на агропродовольчому ринку, що вимагає врахування нових чинників, детермінантів, обмежень та можливостей. Вони пов'язані також з умовами воєнного стану в Україні. Вивченням проблематики питань щодо розвитку сталого сільського господарства в умовах воєнного стану та виробництва продукції аграрної сфери займалися такі науковці, як: С.Андрос, О. Варченко, Є.Гавриленко, В. Герасимчук, Н. Косенко, О. Садовник, Ю.Холодняк, О. Шабля та інші. Проте нині в недостатній мірі розкрито питання стосовно функціонування бізнес екосистем в аграрній сфері в умовах воєнного стану в Україні та повоєнної відбудови.

Україна до воєнних дій виступала одним із провідних експортерів сільськогосподарської продукції у світі. Агроекспорт забезпечував понад 40% валютної виручки держави, що підкреслює його стратегічне значення для національної економіки. У 2019-2021 роках Україна стабільно входила до топ-5 світових експортерів пшениці, кукурудзи, ячменю та соняшникової олії. Основні експортні ринки ЄС, Китай, Єгипет, Туреччина, Індонезія. Основу експорту складала: 1) зернові культури (кукурудза, пшениця), 2) олійні культури (соняшник, ріпак, соя); 3) продукти переробки (соняшникова олія, борошно, м'ясо птиці).

З початком воєнних дій аграрна галузь опинилася у важких умовах. Частина земель була замінована або зруйнована, багато техніки - пошкоджено, а логістичні шляхи - перекрито або ускладнено. Крім того, зросла собівартість виробництва, а експорт став значно менш стабільним. Основні проблеми розвитку аграрного ринку: 1) зниження врожайності через дефіцит добрив; 2) збільшення собівартості виробництва продовольчої продукції; 3) зниження експорту продовольчої продукції; 4) блокада портів, зростання логістичних витрат; 5) скорочення зайнятості в агросекторі. У відповідь на блокаду морських портів Україна активізувала альтернативні маршрути: 1) експорт через Дунайські порти (Ізмаїл, Рені); 2) залізничні та автомобільні перевезення через західні кордони до ЄС; 3) розвиток логістики через порти Польщі, Румунії, Литви. Ці маршрути мають обмежену пропускну здатність і вищу собівартість, але дозволили частково відновити обсяги поставок.

Таблиця 1

Основні показники АПК України (2021–2025 рр.)

Показник	2021	2023	Прогноз 2025
Валовий збір зернових (млн. т)	84	55	60
Експорт агропродукції (млрд. \$)	27	14,6	23
Частка АПК у ВВП (%)	10,5	8,1	9,4
Частка органічного землеробства	2,5%	3,2%	3,5%
Площа зрошення (% від угідь)	2%	2,5%	5%

У 2025 році агропромисловий комплекс України залишається одним із ключових драйверів економіки. Незважаючи на виклики, пов'язані з воєнними діями, руйнуванням інфраструктури та нестабільністю ринків, сектор має низку

РОЗДІЛ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ, ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ, СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

перспектив розвитку, завдяки внутрішнім реформам, міжнародній підтримці та інноваціям. Очікується поступове відновлення сільськогосподарських земель, які постраждали через бойові дії або були заміновані. Залучення державних програм і міжнародної допомоги сприятиме: розмінуванню полів, відновленню техніки та складів, ремонту зрошувальних систем. 2025 рік став часом активного впровадження інновацій в Україні: 1) точне землеробство, супутниковий моніторинг, GPS-контроль техніки; 2) використання дронів, агросенсорів, ІТ-платформ для агроаналітики; 3) розвиток органічного виробництва та екологічно сталого землеробства.

Література:

1. Аграрні перспективи України 2017-2030: Базовий сценарій. URL : https://apd-ukraine.de/images/APD_APR_06-2017_AGMEMOD_Baseline_ukr.pdf.
2. Варченко О. М. Концептуальні основи сталого розвитку агросфери [Текст]: навч. посібн. для студ. вищих навч. закл. / О. М. Варченко, А. С. Даниленко, О. В. Шубавська [та ін.]; Мін. аграрної політ. Укр. – Біла Церква: БНАУ, 2010. -160 с.
3. Офіційний сайт «Державна служба статистики України» – www.ukrstat.gov.ua.

УДК 904:008"637.7/638.3"(477.87)(043.2)

МАЛЕЦЬ О.О.

доктор історичних наук, професор
Мукачівський державний університет

МАЛЕЦЬ Н.Б.

кандидат історичних наук, доцент
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЗАКАРПАТТЯ КРІЗЬ ПРИЗМУ АРХЕОЛОГІЧНИХ АРТЕФАКТІВ ПІЗНЬОБРОНЗОВОГО ТА РАННЬОЗАЛІЗНОГО ПЕРІОДУ

Добу пізньої бронзи на Закарпатті репрезентують старожитності культури Станово (XV – XIII ст. до н.е.). Серед її пам'яток значне місце належить поселенням. Вони розташовувалися на невисоких підвищеннях, неподалік водних джерел, на низьких терасах, серед боліт. Про господарсько-побутові комплекси носіїв культури можна судити на основі розкопок у селах Неветленфолу, Заболоття, Велика Паладь, Форкошфолво, Олешник, Квасово Берегівського, Чинадієво Мукачівського, Дравці-Баранинці Ужгородського районів. Для носіїв культури були характерними два типи жител. Перший - це наземні споруди з каркасно-стовповою конструкцією стін. Вони в плані прямокутні площею від 20 до 30 м². Інший тип представляють житла, що злегка заглиблені в материк (0,3- 0,5 м), овальної в плані форми, розмірами і конструкцією аналогічні попереднім. У кожному житлі розміщалися глинобитна піч прямокутної або округлої форми, діаметром 1- 1,5 м, а в деяких ще вогнище, обкладене каменями. У житлах і поза ними розміщалися господарські ями. Важливою складовою культури були некрополі. Нині на

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>